

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

Οι εγκλίσεις είναι τρεις: η **Οριστική**, η **Υποτακτική** και η **Προστακτική**.

Η **Οριστική** παριστάνει κάτι βέβαιο και πραγματικό.

π.χ. Τα παιδιά παίζουν. Χτες έβρεχε.

Η **Υποτακτική** φανερώνει κάτι που θέλουμε ή περιμένουμε να γίνει.

π.χ. Περιμένω να τελειώσεις. Θέλω να φύγω.

Η **Προστακτική** παριστάνει προσταγή, επιθυμία, ευχή.

π.χ. Έλα. Φύγε. Άκουσέ με. Βοήθησέ με.

Χρησιμοποιούμε διαφορετικούς τύπους του ρήματος για να δείξουμε αν η πράξη που περιγράφουμε είναι πραγματική/βέβαιη (**οριστική**) ή επιθυμητή/αβέβαιη (**υποτακτική**) ή ακόμα αν απαιτούμε την πραγματοποίησή της (**προστακτική**). Οι διαφορετικοί αυτοί ρηματικοί τύποι λέγονται **εγκλίσεις**.

Ως εγκλίσεις λογαριάζουμε επίσης το απαρέμφατο και τη μετοχή αλλά αυτές είναι απρόσωπες.

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Ενεστώτας: Φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα εξακολουθητικά.

π.χ. τρέχω, γράφω, εργάζομαι.

Παρατατικός: Φανερώνει πως γινόταν κάτι στο παρελθόν εξακολουθητικά.

π.χ. έτρεχα, έγραφα, εργαζόμουν.

Αόριστος: Φανερώνει πως έγινε κάτι στο παρελθόν.

π.χ. έτρεξα, έγραψα, εργάστηκα.

Παρακείμενος: Φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν και τώρα είναι τελειωμένο.

π.χ. έχω τρέξει, έχω γράψει, έχω εργαστεί.

Υπερσυντέλικος: Φανερώνει ότι κάτι ήταν τελειωμένο, πριν γίνει κάτι άλλο.

π.χ. είχα τρέξει, είχα γράψει, είχα εργαστεί.

Εξακολουθητικός μέλλοντας: Φανερώνει κάτι που θα γίνεται χωρίς διακοπή.

π.χ. θα τρέχω, θα γράφω, θα εργάζομαι.

Στιγμιαίος μέλλοντας: Φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον χωρίς συνέχεια.

π.χ. θα τρέξω, θα γράψω, θα εργαστώ.

Συντελεσμένος μέλλοντας: Φανερώνει ότι κάτι θα είναι τελειωμένο, αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο.

π.χ. θα έχω τρέξει, θα έχω γράψει, θα έχω εργαστεί.

Ο Ενεστώτας, ο Παρατατικός και ο Αόριστος είναι μονολεκτικοί χρόνοι, οι άλλοι με δύο ή τρεις λέξεις λέγονται περιφραστικοί.

ΑΥΞΗΣΗ

Τα ρήματα που αρχίζουν από σύμφωνο παίρνουν μπροστά τους στον Παρατατικό και τον Αόριστο ένα **ε** που λέγεται αύξηση.

π.χ.	<u>Ενεστώτας</u>	<u>Παρατατικός</u>	<u>Αόριστος</u>
	κρύβω	έκρυβα	έκρυπα
	δένω	έδενα	έδεσα
		δέναμε	δέσαμε

Χρειαζόμαστε την αύξηση μόνο στους ρηματικούς τύπους που τους λείπει η προπαραλήγουσα. Στους τύπους αυτούς, το **έ-** μπαίνει για να πάρει τον τόνο του ρήματος (στους χρόνους αυτούς, ο τόνος πέφτει πάντα στην προπαραλήγουσα. π.χ. παίζω – έ-παι-ζα

Όταν η αύξηση δεν τονίζεται, χάνεται, π.χ. ε-παί-ζα-με, ε-παί-ξα-με

Αν το ρήμα αρχίζει από φωνήεν ή δίψηφο δεν παίρνει αύξηση, αλλά το κρατάει.

π.χ.	Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
	ανάβω	άναβα	άναψα
	ιδρύω		ίδρυσα
	ευτυχώ		ευτύχησα

Μερικά ρήματα αντί για αύξηση ε παίρνουν **η**

π.χ.	Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
	θέλω	ήθελα	
	πίνω		ήπια
	ξέρω	ήξερα	

Εξαιρούνται και τα ρήματα με ανωμαλίες στην αύξηση:

έχω – είχα, είμαι – ήμουν, έρχομαι – ήρθα, βλέπω – είδα, λέω - είπα

➤ **Να γράψουμε το α΄ Ενικό πρόσωπο σε όλους τους χρόνους της Οριστικής όπως το παράδειγμα:**

Ενεστώτας	ντύνω	χάνω	γράφω	ακούω
Παρατατικός	έντυνα			
Αόριστος	έντυσα			
Παρακείμενος	έχω ντύσει			
Υπερσυντέλικος	είχα ντύσει			
Εξακολ. μέλλοντας	θα ντύνω			
Στιγμιαίος μέλλοντας	θα ντύσω			
Συντελεσμένος μέλλ.	θα έχω ντύσει			

- **Να γράψουμε το α΄ Ενικό πρόσωπο του Παρατατικού και Αορίστου των παρακάτω ρημάτων όπως το παράδειγμα:**

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
δένω	έδενα	έδεσα
κόβω		
ξύνω		
σβήνω		
πλέκω		
τρέχω		
ανάβω		
ακούω		
αφήνω		

Βοηθητικό ρήμα έχω

Έχω πολλή δουλειά σήμερα.

Ο παππούς έχει πολλά βάσανα.

Χτες είχαμε επισκέψεις.

Θέλω να έχεις θάρρος στη ζωή σου.

Αύριο θα έχουμε απάντηση για το δάνειο.

Έχε το νου σου.

Μη μιλάς, έχοντας γεμάτο στόμα.

Οριστική			Υποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
Ενεστώτας	Παρατατικός	Εξακ. Μέλλ.	Ενεστώτας	Ενεστώτας	Ενεστώτας
εγώ έχω	εγώ είχα	θα έχω	να έχω	-	έχοντας
εσύ έχεις	εσύ είχες	θα έχεις	να έχεις	έχε	
αυτός έχει	αυτός είχε	θα έχει	να έχει	-	
εμείς έχουμε	εμείς είχαμε	θα έχουμε	να έχουμε	-	
εσείς έχετε	εσείς είχατε	θα έχετε	να έχετε	έχετε	
αυτοί έχουν	αυτοί είχαν	θα έχουν	να έχουν		

Το έχω λέγεται βοηθητικό γιατί το χρησιμοποιούμε για να σχηματίσουμε τον Παρακείμενο, τον Υπερσυντέλικο και τον Συντελεσμένο Μέλλοντα.

- **Συμπληρώνουμε τα κενά των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας σωστά το βοηθητικό ρήμα έχω:**

..... γεια καημένε κόσμε.

Χθες ηλιοφάνεια.

..... γεια βρυσούλες.

Εμείς τώρα σειρά, όχι εσείς.

Πού το μυαλό σου;

..... χρόνια να σε δούμε.

Αύριο λιακάδα.

..... το νου σας.

Στερνή μου γνώση να σ' πρώτα.

Δούλεψε στα νιάτα σου να στα γηρατειά σου.

Η Ελλάδα πολλά αρχαία μνημεία.